

A DÖRY KONZERVGYÁR

DIE KONSERVFABRIK DÖRY

DÖRY CANNING FACTORY

Döry Etelka saját kedvtelésére kezdett kandírozott gyümölcsöt készíteni. 1883-ban otthonában kis családi vállalkozást indított. A baráti, ismeret-ségi kör próbálta ki a termékeket, amelyek aztán eljutottak a fővárosba, a Nemzeti Kaszinóba és Bécsbe, a Jockey Clubba is.

1912-ben a családi kisüzemből 150 főt foglalkoztató, jól gépesített gyárat létesített a Konda-patak jobb partján elterülő, akkor Újdombóvárhoz tartozó területen. Az első termékek 1913 májusában kerültek piacra.

1923-ban az üzem részvénytársasággá alakult. Az igazgatói posztra Etelka unokaöccse, Döry Jenő került, de az alapító továbbra is személyesen vett részt a gyár irányításában. A nyári és őszi idényben alkalmanként 350-600 dombóvári és Dombóvár környéki leány és asszony is munkát kapott náluk. Termékeik – a különböző befőttek, lekvárok, kandírozott gyümölcsök – Európa-szerte közkedveltek voltak, sőt még Dél-Amerikába is exportáltak belőlük. Dombóvár környékén sok családnak, nagybirtokosnak volt szerződése a konzervgyárral a gyümölcs- és zöldségtermésre.

A II. világháború után 1948-ban a Döry Konzervgyárat népgazdasági indokokra hivatkozva leállították, a gépeket leszerelték, Nagyatádra és Paksra szállították. Az üresen maradt épületegyüttest később a Magyar Honvédség vette át. Az itt kialakított anyagraktárból látták el élelmiszerral, majd ruházattal a teljes Dunántúl katonai helyőrségeit, közel 55 ezer embert.

A Gyár utcai raktárbázist az 1990-es évek elején zárták be. A helyi önkormányzat kezdeményezésére a XXI. század első évtizedében szabadidős és szociális központként éledt újjá. A JAM Csarnokban gördeszkapálya, kosárlabdapálya, strandröpladapálya, futballpálya és boxterem is található. Itt kap helyet a Presidium Közhászni Egyesület, a Kapaszkodó Szociális Gyermejközpont, valamint a Dombóvári Város- és Lakásgazdálkodási Nonprofit Kft.

FORRÁS • QUELLE • SOURCE

Takács Istvánné: Felsőleperd. Dombóvár, 2013.

Takács Istvánné: Arcok Dombóvárról.

Dombóvár, 2000.

Gaál Zsuzsanna: A dzscentri születése.

Szekszárd, 2009.

Etelka Döry begann zu eigenem Vergnügen kandierte Früchte zuzubereiten. Sie gründete ein Familienunternehmen zu Hause 1883. Der Freundes- und Familienkreis probierte die Produkte aus, die in die Hauptstadt, ins National Casino und nach Wien, auch in den Jockey Club gelangten.

Sie errichtete aus einem kleinen Familienunternehmen eine gut automatisierte Fabrik mit 150 Beschäftigten am rechten Ufer des Baches Konda. Dieses Gebiet gehörte damals zu Neudombóvár. Die ersten Produkte kamen im Mai 1913 auf den Markt.

Die Fabrik wandelte 1923 in Aktiengesellschaft um. Der Direktor wurde der Cousin von Etelka Döry, Jenő Döry, aber die Gründerin nahm weiterhin persönlich an der Leitung des Unternehmens teil. Im Sommer und Herbstsaison bekamen gelegentlich 350-600 Mädchen und Frauen von Dombóvár und von der Umgebung eine Arbeit bei ihnen. Ihre Produkte – die verschiedenen Eingemachten, Marmeladen, kandierte Früchte – waren europaweit beliebt, sie wurden auch nach Süd-Amerika exportiert. In der Umgebung von Dombóvár hatten viele Familien einen Vertrag mit der Konservenfabrik auf Obst- und Gemüseernte.

Nach dem zweiten Weltkrieg wurde die Konservenfabrik Döry 1948 aus volkswirtschaftlichen Gründen stillgelegt, die Maschinen wurden entfernt und nach Nagyatád und Paks transportiert. Der leer gewordene Gebäudekomplex wurde später von der Ungarischen Landwehr übernommen. Aus dem hier errichteten Materiallager wurden die militärischen Garnisonen vom ganzen Transdanubien, ca. 55 000 Leute mit Lebensmittel und Kleidung versorgt.

Die Lagerbasis in der Gyár Straße wurde am Anfang der 1990er Jahren geschlossen. Zur Anregung der lokalen Selbstverwaltung lebte sie als Freizeit- und soziales Zentrum im ersten Jahrzehnt des 21. Jahrhunderts wieder auf. In der Halle JAM befindet sich eine Skateboardbahn, ein Basketballplatz, ein Beachvolleyballplatz, ein Fußballplatz und ein Boxraum. Das Gebäude beherbergt den gemeinnützigen Verein Presidium, soziales Zentrum für Kinderfürsorge, weiterhin die Dombóvárer Stadt- und Wohnungsverwaltung Nonprofit GmbH.

Etelka Döry started to make crystallized fruits at her own pleasure. In 1883, she launched a small family venture in her own home. Products were tasted by friends and acquaintances, and they got as far as the capital, the National Casino and Jockey Club, Vienna later on.

In 1912, the small-scale family plant was converted into a properly mechanized factory employing 150 people in the area along the right bank of Konda Stream, then pertaining to Újdombóvár. The first products were put on the market in May 1913.

In 1923, the plant was transformed into a public limited company. Etelka's nephew, Jenő Döry held the director's position, but the founder continued to be personally involved in factory management. In the summer and fall seasons, as many as 350-600 damsels and women were employed on occasion. Their products—a variety of preserves, jams, and crystallized fruits—were popular throughout Europe, and were exported even to South America. Many families and large landowners around Dombóvár were contracted to the canning factory for fruit and vegetable produce.

After World War II in 1948, the Döry Canning Factory was closed down with reference to national economic reasons, with machinery dismantled and transported to Nagyatád and Paks. The vacated building complex was subsequently taken over by the Hungarian Army. The materials warehouse established here was the source of food and clothing supplies for military stations throughout Transdanubia, nearly 55 thousand people.

The warehouse base in Gyár Street was closed down in the early 1990s. At a local government initiative, it was revived as a recreation and welfare center in the first decade of the 21st century. The JAM Hall comprises a skateboard track, a basketball court, a beach volleyball court, a football court and a boxing room as well. It also accommodates Presidium Public Benefit Society, Kapaszkodó Center for Basic Social Services for Children's Welfare, and Dombóvár Urban and Housing-Management Nonprofit Ltd.

DOMBÓVÁR
TERMÉSZETESEN DOMBÓVÁR!

